

Lausunto hankintalain kokonaisuudistuksen valmisteluryhmän mietinnöstä

Kymenlaakson Jäte Oy esittää, että hankintadirektiivien sidosyksiköille sallittu liikkumavara markkinaehtoisien liiketoiminnan osalta tulee jättää kansallisessa hankintalaissa direktiivin mukaiseksi.

Sidosyksiköiden omistajatahon ulkopuoliselle tavaroiden ja palvelusten myynnille tulee säätää direktiivien kanssa yhdenmukainen 20 %:n raja, kuten esimerkiksi Ruotsissa, Saksassa ja Isossa-Britanniassa on tehty. Liitteenä on hankintajuristimme lausunto hankintalakimietinnön in-house-ehdotuksesta.

Sidosyksiköiden toimintavapautta ei ole perusteltua kansallisesti kaventaa enemmän kuin direktiivit edellyttävät, eikä pienemmän prosenttiosuuden hyväksymiselle ole osoitettavissa asianmukaisia perusteita ainakaan jätehuollon näkökulmasta. Ulosmyynnin pienentäminen direktiivin 20 %:sta, lisäisi vain jätelain 33 §:n tarkoittamalle kunnan toissijaiselle järjestämisvastuulle tulevien, ko lainkohdassa mainittujen sopimusten määrää. Mikä lisäisi entisestään jo kohtuuttomalta tuntuvaa, alaa rasittavaa hallinnollista taakkaa.

Työryhmän esitys rikkoisi voimakkaasti lainsäädännön ennakoitavuuden periaatetta, mikä on erityisen merkityksellistä vast'ikään tehtyjen investointien osalta. Kuntien jätelaitokset ovat sitoutuneet ja investoineet jätelain mukaisesti vastuullaan olevan jätteen laitospäiväkohtaiseen käsittelyyn. Jätehuollon investoinneissa on myös otettava huomioon, että kapasiteetti tulee mitoittaa taloudellisten suhdanteiden vaihtelut ja tulevaisuuden huoltotarpeet ennakoiden. Jätehuollon investoinneissa pitää varautua esimerkiksi kulutustottumusten muutoksiin sekä asukasmäärien kasvuun.

Kunnat ovat keskeisessä roolissa jätehuoltopalveluiden saatavuuden takaajina. Kunnilla on jätehuollon järjestämiseen liittyviä lakisääteisiä velvoitteita sekä toissijainen vastuu elinkeinoelämän jätehuoltopalveluiden turvaamisesta. Kuntien jätelaitokset ovat rakentaneet jätehuollon infran, joka täyttää jätehuollolle asetetut korkeat tavoitteet, laatu- ja tehokkuusvaatimukset sekä toiminta- ja huoltovarmuutta koskevat edellytykset. Kuntien toteuttama infra mahdollistaa jätehuoltopalveluiden asianmukaisen tuottamisen sekä tuotannollisten yritysten investoinnit Suomeen. Jätehuollon infra on rakennettu antamaan hyvät toimintaedellytykset niin asukkaille kuin paikalliselle ja alueelliselle elinkeinotoiminnallekin. Elinkeinoelämän tarpeisiin soveltuvan infran ylläpitäminen pelkästään toissijaisen vastuun tuotoilla tulee loppumaan suhteellisen nopeasti.

Kapasiteetin varaaminen ja yrityspalveluiden kehittäminen oli kunnallisille toimijoille sallittua ja toivottavaakin aina uuden jätelain voimaan tuloon eli 1.5.2012 saakka. Vasta uudessa jätelaissa (laki 646/2011 §43-44) viitattiin ensimmäisen kerran in-house asemaan ja kuntayhtiöiden toimintaan markkinoilla.

Vuonna 2011 säädettyyn Jätelakiin 646/2011 tuli ensimmäistä kertaa sidosyksikköasemaa koskevia viittauksia, jotka erityisalojen hankintalaissa ovat olleet jo pidemmän aikaa selkeästi

määriteltyinä. Kunnalliset jätelaitokset ovat nopeasti sopeuttaneet läpinäkyvästi toimintansa markkinoilla näiden säädösten mukaisiksi.

Kymenlaakson Jäte Oy:llä markkinaehtoisen toiminnan osuus oli viime vuonna 15,5 % ja on edelleenkin 15-17 % ja kunnan toissijaisella järjestämisvastuulla (TSV) olevan jätehuollon osuus n. 7,5 % liikevaihdosta. Markkinaehtoisesta liikevaihdosta valtaosa tulee paikallisilta jätteenkuljetusyrityksiltä ja pienyrityksiltä

Strategisesti kunnalliset jäteyhtiöt ovat asemoituneet huolehtimaan kunnallisen jätehuoltovastuunsa lisäksi myös elinkeinoelämän jätteenkäsittelyssä jäljellejäävän hyödyntämiskelvottoman rejektin loppukäsittelystä ja loppusijoittamisesta. Kymenlaakson Jäte Oy on muun muassa investoinut rejektien käsittelylaitokseen, jolla näistä jo kertaalleen lajitelluista jätte-eristä saadaan vielä loputkin hyödyntämiskelpoiset materiaalit talteen ja loppu on Valtioneuvoston kaatopaikoista antaman uuden asetuksen 331/2013 mukaisesti laillisesti loppusijoitettavissa kaatopaikoille.

Kuntavastuisen jätehuollon käsittelypalveluita rakennettaessa on varattu kapasiteettia myös elinkeinoelämän jätehuollolle. Mikäli direktiiviä tiukempi raja Suomeen säädetään, joudumme kieltäytymään näiden elinkeinoelämän jätteiden vastaanotosta, jolloin olemassa olevaa kapasiteettia jää vajaakäytölle ja takaisinmaksuajat pitenevät ja toisaalta yritykset joutuvat etsimään jätteilleen muualta, useimmiten kauempaa uuden käsittelypaikan, jolloin elinkeinoelämän jätteiden käsittelykustannukset nousevat. Pienillä maakunnallisilla jätevirroilla ei uutta käsittelykapasiteettia pelkästään elinkeinoelämän tarpeisiin pystytä rakentamaan. Takaisinmaksuajojen pidentyminen siirtää siten uusien innovaatioiden käyttöönottoa.

Markkinaehtoinen toiminta tukee kuntalaisille tarjottujen jätehuoltopalveluiden tarjontaa, koska volyymit laskevat yksikkökustannuksia. Jätehuoltopalveluita ei hankintalakien mukaisesti aktiivisesti saa markkinoida elinkeinoelämälle, joten yritysasiakkaillamme on todellinen tarve käyttää palveluitamme, joiden hinnoittelu perustuu säännölliseen kilpailutukseen ja jätehuoltoviranomaisen vahvistamaan läpinäkyvään taksaan ja on siten ennakoitavissa. Yksityisellä sektorilla hintoja korotetaan säännöllisesti indekseihin tai muihin syihin vedoten, joten niiden hinnoilla on yleensä nouseva trendi, etenkin tilanteissa, joissa todellista kilpailua ei oikeasti ole, kuten jätehuollon alalla useimmiten on tilanne. Liitteenä 2 on jätetaksaan perustuva astiatyhjennysmaksujen kehitys verrattuna vertailuindeksiin käytettyyn elinkustannusindeksiin Kouvolan seudulla vuosina 2006-2015

Myös kuntien kannalta tilanne muuttuisi hankalaksi, koska lakimuutos käytännössä siirtäisi kaiken elinkeinoelämää palvelevan toiminnan pois kunnilta tai kuntayhtiöltä tai perustuttaisi uusia pieniä kaupallisia yksiköitä kuntapalveluihin, mikä ei ainakaan lisäisi tehoa ja tuottavuutta vaan pelkästään kustannuksia. Sidosyksikköasema on senkin takia tärkeä, ettei jätehuollon palveluiden hankintavastuuta jouduttaisi palauttamaan kunnille takaisin. Tällöinhän palattaisiin noin 20 vuotta ajassa taaksepäin. Jätehuolto-osaamista peruskunnissa ei enää ole ja kyse on kuitenkin vaativasta tehtävästä. Myös kaikki työ, jota on tehty yhtenäisen maakunnallisen ja valtakunnallisen jätehuoltojärjestelmän eteen kuihtuisi ja valuisi hukkaan.

Kouvolassa 29.6.2015

KYMENLAAKSON JÄTE OY

Kari Martikainen
toimitusjohtaja